# MUSIQA TA’LIMI JARAYONIDA TALABALARNING IJODIY SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI

**Yulyaxshiyev Sherali Narzullayevich**
Guliston davlat pedagogika instituti katta o‘qituvchisi

**Annotatsiya:** ushbu maqolada musiqa ta’limi jarayonida talabalarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida talabalarning mustaqil fikrlashi, estetik didi va ijodiy qobiliyatlarini shakllantirish masalalari yoritiladi.

**Kalit so‘zlar:** musiqa ta’limi, ijodiy salohiyat, pedagogik texnologiyalar, estetik tarbiya, innovatsion yondashuv.

Bugungi globallashuv va axborotlashuv jarayonlari sharoitida ta’lim tizimi oldiga qo‘yilayotgan talablar sifat jihatidan yangilanib bormoqda. Zamonaviy jamiyatda raqobatbardosh mutaxassisni tayyorlash faqat nazariy bilimlar bilan cheklanib qolmay, balki uning mustaqil fikrlash, kreativ yondashuv, muammoli vaziyatlarda samarali qaror qabul qilish kabi kompetensiyalarni egallashini taqozo etadi [1]. Shu nuqtai nazardan, oliy ta’lim muassasalarida talabalarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish pedagogik jarayonning ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida e’tirof etilmoqda.

Musiqa ta’limi ushbu jarayonda alohida ahamiyat kasb etadi, chunki u shaxsning nafaqat intellektual, balki emotsional-estetik va ma’naviy rivojlanishiga kompleks ta’sir ko‘rsatadi. Musiqa san’ati orqali insonning ichki kechinmalari boyiydi, uning badiiy didi shakllanadi hamda ijodiy tafakkuri faollashadi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, musiqiy faoliyat bilan muntazam shug‘ullanish talabalarning kognitiv faolligini oshirib, ularning tasavvur, fantaziya va

interpretatsion qobiliyatlarini rivojlantiradi [2]. Shu bois musiqa ta’limi jarayonida ijodiy salohiyatni rivojlantirish pedagogikaning muhim ilmiy-amaliy muammolaridan biri hisoblanadi.

Zamonaviy ta’lim paradigmasida kompetensiyaviy yondashuvning ustuvorligi talabalarning bilimlarni o‘zlashtirish darajasidan tashqari, ularni real hayotiy vaziyatlarda qo‘llay olish ko‘nikmalarini shakllantirishni talab etadi. Bu esa musiqa ta’limida an’anaviy reproduktiv metodlardan konstruktiv, interfaol va shaxsga yo‘naltirilgan yondashuvlarga o‘tishni zarur etadi. Xususan, muammoli ta’lim, loyihaviy faoliyat, ijodiy topshiriqlar, improvizatsiya va interpretatsiya kabi metodlar talabalarning ijodiy fikrlashini rivojlantirishda samarali vosita bo‘lib xizmat qiladi [3]. Musiqa ta’limi jarayonini samarali tashkil etishning muhim shartlaridan biri bu ijodiy pedagogik muhitni shakllantirishdir. Bunday muhitda talabalar o‘z fikrlarini erkin ifoda etish, yangi g‘oyalarni ilgari surish va badiiy tajriba o‘tkazish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Pedagogning vazifasi esa ushbu jarayonda yo‘naltiruvchi va rag‘batlantiruvchi sifatida namoyon bo‘lib, talabalarning individual xususiyatlarini inobatga olgan holda ularning ijodiy salohiyatini yuzaga chiqarishga ko‘maklashishdan iborat. Zamonaviy pedagogika nuqtai nazaridan o‘qituvchi bilim beruvchi subyekt emas, balki ta’lim jarayonini boshqaruvchi fasilitator sifatida faoliyat yuritishi lozim [4]. Shuningdek, musiqa ta’limida ijodiy salohiyatni rivojlantirish faqat auditoriya mashg‘ulotlari bilan cheklanmasligi zarur. Sinfdan tashqari faoliyatlar: konsert dasturlari, ijodiy tanlovlar, musiqiy loyihalar, ustoz-shogird uchrashuvlari talabalarning amaliy ko‘nikmalarini mustahkamlash bilan birga, ularning sahna madaniyati va ijodiy o‘ziga ishonchini shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi [5]. Bunday faoliyatlar talabalarning ijtimoiy faolligini oshiradi va ularni kasbiy jihatdan yetuk mutaxassis sifatida shakllanishiga xizmat qiladi.

Raqamli texnologiyalar taraqqiyoti musiqa ta’limi mazmuni va shakliga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Xususan, zamonaviy musiqa dasturlari, audio tahrirlash platformalari, virtual studiyalar hamda onlayn ta’lim resurslari talabalarning ijodiy faoliyatini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Raqamli muhitda musiqa yaratish, aranjirovka qilish va tahlil etish imkoniyatlari kengayib, ta’lim jarayonining interaktivligi va samaradorligi oshmoqda [6]. Bu esa talabalarning mustaqil ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirish bilan birga, ularning innovatsion fikrlashini ham shakllantiradi.

Shu bilan birga, musiqa ta’limi jarayonida ijodiy salohiyatni rivojlantirishda ayrim tizimli muammolar ham mavjud. Jumladan, an’anaviy o‘qitish usullarining ustunligi, pedagoglarning innovatsion texnologiyalarni qo‘llash bo‘yicha yetarli malakaga ega emasligi hamda moddiy-texnik bazaning cheklanganligi ta’lim samaradorligiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish, ta’lim muassasalarini zamonaviy texnik vositalar bilan ta’minlash hamda ilg‘or pedagogik tajribalarni amaliyotga keng joriy etish zarur.

Xulosa qilib aytganda, musiqa ta’limi jarayonida talabalarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish ko‘p qirrali, murakkab va tizimli yondashuvni talab etadigan pedagogik jarayon hisoblanadi. Ushbu jarayonda shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim tamoyillari, kompetensiyaviy yondashuv hamda innovatsion pedagogik texnologiyalarning uyg‘un qo‘llanilishi muhim ahamiyat kasb etadi. Talabalarning ijodiy fikrlashini shakllantirish nafaqat ularning kasbiy tayyorgarligini oshiradi, balki ularni mustaqil qaror qabul qila oladigan, yangilikka intiluvchan va raqobatbardosh mutaxassis sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi. Shuningdek, musiqa ta’limida ijodiy salohiyatni rivojlantirishda pedagogik muhitning qulayligi, o‘qituvchining fasilitatorlik roli, interfaol metodlar va amaliy faoliyat turlarining o‘zaro integratsiyasi hal qiluvchi omillardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, raqamli texnologiyalar va zamonaviy musiqiy dasturlardan samarali foydalanish talabalarning ijodiy imkoniyatlarini kengaytirib, ularning individual qobiliyatlarini yanada chuqurroq namoyon etishiga zamin yaratadi. Bundan tashqari, ta’lim jarayonining uzviyligi va davomiyligini ta’minlash maqsadida auditoriya va auditoriyadan tashqari faoliyatlar o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlikni kuchaytirish zarur. Ijodiy loyihalar, sahna chiqishlari, tanlovlar va musiqiy tajriba almashuvlari talabalarning nazariy bilimlarini amaliyot bilan mustahkamlashga xizmat qiladi. Bu esa o‘z navbatida ularning estetik dunyoqarashi, badiiy tafakkuri va ijodiy mustaqilligini rivojlantiradi. Kelgusida musiqa ta’limi tizimini takomillashtirish doirasida pedagoglarning

innovatsion kompetensiyalarini oshirish, zamonaviy o‘quv-uslubiy ta’minotni boyitish hamda ilg‘or xorijiy tajribalarni milliy ta’lim tizimiga moslashtirish muhim vazifalardan biri bo‘lib qoladi. Shu asosda tashkil etilgan ta’lim jarayoni talabalarning ijodiy salohiyatini to‘liq ro‘yobga chiqarish, ularni barkamol shaxs va yuqori malakali mutaxassis sifatida shakllantirishga xizmat qiladi.

**Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:**

1. Nurillo R. GLOBALLASHUV DAVRIDA MUSIQA SAN’ATI MIGRATSIYASI JARAYONLARINING MADANIYATLAR O ‘ZGARISHIDAGI TA’SIRI //Elita. uz-Elektron Ilmiy Jurnal. – 2024. – T. 2. – №. 1. – C. 92-94.

2. Narzullayevich R. N. UMUMTA’LIM MAKTABLARI MUSIQA MASHG ‘ULOTLARI JARAYONIDA O ‘QUVCHILARGA EKOLOGIK TARBIYA BERISH //CONFERENCE OF MODERN SCIENCE & PEDAGOGY. – 2025. – T. 1. – №. 5. – C. 167-172.

3. Kamilovich B. E. TALABALARGA CHOLG‘U SOZLARINI O‘RGATISH JARAYONLARIDA USTOZ-SHOGIRD AN’ANALARINING AHAMIYATI //ZAMONAVIY TA’LIMDA FAN VA INNOVATSION TADQIQOTLAR JURNALI. – 2025. – T. 3. – №. 1. – C. 111-115.

4. Ogli, Sattarov Alisher Alikul. "MUSIQA DARSLARIDA RAQAMLI MUHIT ORQALI O‘QUVCHILARNING IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH." Бюллетень педагогов нового Узбекистана 2.4 (2024): 5-8.

5. Anvarovna, Nuraliyeva Zuxra. "TYPES OF MUSICAL ACTIVITIES IN PRESCHOOL EDUCATION." CONFERENCE OF MODERN SCIENCE & PEDAGOGY. Vol. 1. No. 5. 2025.

6. Nuraliyeva, Z. "MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING ESTETIK TARBIYASIDA MUSIQANING O ‘RNI." Инновационные исследования в современном мире: теория и практика 4.1 (2025): 67-69.